

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Наукова бібліотека ім. М. Максимовича

Інформаційно-бібліографічний відділ

Вища освіта і наука

науково-аналітичний огляд

№ 6 (червень) 2023 р.

Київ – 2023

Вища освіта і наука : науково-аналітичний огляд / Київ. нац. ун-т імені Тараса Шевченка, Наук. б-ка ім. М. Максимовича, Інформ.-бібліогр. від. ; [упоряд. А. В. Козонущенко ; за заг. ред. І. І. Тіщенко. – Київ : [б. в.], 2023. – № 6 (червень). – 35 с.

Науково-аналітичний огляд представляє публікації з історії та сьогодення й перспектив розвитку сучасної вищої освіти та науки, як в Україні, так і за її межами.

Цей покажчик репрезентує матеріали з поточних надходжень до фондів Наукової бібліотеки ім. М. Максимовича: навчальну та монографічну літературу, періодичні видання й матеріали конференцій.

Для зручності більшість статей мають посилання на електронні ресурси Інтернету. Розраховано на освітян, науковців, викладачів, студентів й фахівців з бібліотечно-інформаційної галузі.

Зміст

Історія вищої освіти і науки	4
Вища освіта і наука в Україні	7
Вища освіта і наука за кордоном	13
Управління ЗВО, фінансування	14
Заклади вищої освіти, академічні та наукові установи	15
Учасники навчально-виховного процесу	24
Форми, методи і педагогічні технології у ЗВО	25

Історія вищої освіти і науки

1. **Ворожбіт-Горбатюк В.** Кордоцентризм педагогічного світогляду Івана Прокопенка і Григорія Сковороди / В. Ворожбіт-Горбатюк, А. Боярська-Хоменко, Т. Собченко // Новий колегіум. – Харків, **2022**. – № 3 (108). – С. 13–16. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=njuu_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21COLORTERMS=0&S21P03=I=&S21STR=Ж16855%2F2022%2F3 (дата звернення: 22.06.2023).
2. **Галів М.** Діалектика в українській історико-педагогічній науці (1920 – 1980-ті рр.): від пошуку "законів" до фіксації "закономірностей" / М. Галів, У. Галів // Молодь і ринок. – Дрогобич, **2022**. – № 6 (204). – С. 15–22. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=njuu_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21COLORTERMS=0&S21P03=I=&S21STR=Ж24982%2F2022%2F6 (дата звернення: 21.06.2023).
3. **Довженко Т.** Філософія серця Григорія Сковороди: педагогічний погляд на вчення видатного українського мислителя / Т. Довженко, І. Небитова // Новий колегіум. – Харків, **2022**. – № 4 (109). – С. 23–29. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=njuu_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21COLORTERMS=0&S21P03=I=&S21STR=Ж16855%2F2022%2F4 (дата звернення: 22.06.2023).
4. **Кулик Н.** Столітній геометр / Н. Кулик // Світ. – Київ, **2023**. – Черв. (№ 23/24). – С. 6. URL: <https://svit.kpi.ua/архів-2/> (дата звернення: 27.06.2023).

Багаторічного керівника кафедри математики КПІ Бориса Букресєва називають одним з найвизначніших наукових довгожителів України та "найбільш яскравою і видатною постаттю в історії математики й наукової думки". Учений, педагог, дослідник, засновник Київського математичного товариства й основоположник київської школи геометрії (один з перших в Україні продовжувачів і популяризаторів ідей геометрії Миколи Лобачевського), чий педагогічний стаж сягав за 75 років, викладач, який одним із перших розпочав читати лекції українською мовою та обґрунтовував українську математичну термінологію. У 96 років він написав підручник з вищої геометрії, і навіть відзначивши сторічний ювілей, не полишив наукової роботи й працював до кінця життя. Таким був цей дивовижний чоловік – вчений, педагог, дослідник, учитель Михайла Кравчука та ще багатьох відомих математиків.

5. **Павко А.** Не віддамо жодного українського генія! / А. Павко // Світ. – Київ, 2023. – Черв. (№ 23/24). – С. 5. URL: <https://svit.kpi.ua/apxiv-2/> (дата звернення: 27.06.2023).

Запекла дискусія про те, чи залишати ім'я Петра Ілліча Чайковського у назві Національної музичної академії України, а також суперечки, чи вважати його представником великодержавної когорти композиторів, що своєю поведінкою підтримувала і прославляла російський імперіалізм, чи таки визнати за ним належність до українства і його підтримки, тривають уже давно. На відміну від позиції, висловленій у № 25–26 газети "Світ" (2022 р.), автор закликає врахувати обставини історії й не судити надто суворо.

6. **Пазиніч С.** Педагог-мандрівник / С. Пазиніч, О. Пономарьов, М. Черемський // Новий колегіум. – Харків, 2022. – № 4 (109). – С. 3–13. URL: http://www.irbis-nbu.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbu/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=njuu_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21COLORTERMS=0&S21P03=I=&S21STR=Ж16855%2F2022%2F3 (дата звернення: 22.06.2023).

7. **Пономарьова Н.** Іван Матвійович Неклюдов та Іван Федорович Прокопенко: освіта і наука як сенс життя / Н. Пономарьова // Новий колегіум. –

Харків, 2022. – № 3 (108). – С. 5–12. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=njuu_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21COLORTERMS=0&S21P03=I=&S21STR=Ж16855%2F2022%2F3 (дата звернення: 22.06.2023).

8. **Постригач Н.** Європейський інструментарій забезпечення якості педагогічної освіти наприкінці XX – початку XXI століття: виклики для України / Н. Постригач // Новий колегіум. – Харків, 2022. – № 3 (108). – С. 21–27. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=njuu_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21COLORTERMS=0&S21P03=I=&S21STR=Ж16855%2F2022%2F3 (дата звернення: 22.06.2023).

9. **Саух П.** Філософсько-педагогічна думка України другої половини XIX – початку XX ст.: особливості парадигмальних зрушень / П. Саух // Український педагогічний журнал. – Київ, 2023. – № 1. – С. 75–84.

10. **Се Кежань.** Партнерство – константа життєтворчості Івана Прокопенка і Григорія Сковороди / Се Кежань // Новий колегіум. – Харків, 2022. – № 3 (108). – С. 17–20. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=njuu_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21COLORTERMS=0&S21P03=I=&S21STR=Ж16855%2F2022%2F3 (дата звернення: 22.06.2023).

11. **Северин Н.** Педагогічна система та морально-етичне вчення Григорія Сковороди через призму трьох століть / Н. Северин, В. Северин // Новий колегіум. – Харків, 2022. – № 4 (109). – С. 30–37. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=njuu_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0

http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=njuu_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21COLORTERMS=0&S21P03=I=&S21STR=Ж16855%2F2022%2F4 (дата звернення: 22.06.2023).

12. **Сіра І.** Науково-педагогічна діяльність учених Харківської науково-педагогічної школи (20 – 80-ті роки ХХ ст.) та їхні думки про педагогічні ідеї Г. С. Сковороди / І. Сіра // Новий колегіум. – Харків, **2022**. – № 4 (109). – С. 67–73.

URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=njuu_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21COLORTERMS=0&S21P03=I=&S21STR=Ж16855%2F2022%2F4 (дата звернення: 22.06.2023).

13. **Соляр В.** Економічна школа Прокопенка / В. Соляр, Л. Радченко // Новий колегіум. – Харків, **2022**. – № 3 (108). – С. 42–49. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=njuu_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21COLORTERMS=0&S21P03=I=&S21STR=Ж16855%2F2022%2F3 (дата звернення: 22.06.2023).

URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=njuu_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21COLORTERMS=0&S21P03=I=&S21STR=Ж16855%2F2022%2F3 (дата звернення: 22.06.2023).

14. **Топачевський А.** Наукова правда вища. Як Сергій Білокінь розвінчував радянський масовий терор і досліджував діяльність Нарбутів / А. Топачевський // Україна молода. – Київ, **2023**. – 21 черв. (№ 25). – С. 9.

Вища освіта і наука в Україні

15. **Андрющенко Е.** Як українські історики воюють, допомагають фронтові й працюють під час війни / Е. Андрющенко // Світогляд. – Київ, **2022**. – № 3 (95). – С. 11–15. URL: <http://svitohlyad.org.ua/index.php/uk/2022?issue=3> (дата звернення: 22.06.2023).

16. **Барабаш О.** Диджиталізація вітчизняної освіти: проблеми і перспективи розвитку в умовах глобалізації / О. Барабаш // Право України. – Київ, **2022**. – № 12.

Право в умовах воєнного стану: визнання Російської Федерації державою – спонсором тероризму. – С. 109–121. URL: https://pravoua.com.ua/ua/store/pravoukr/pravo_2022_12/pravo_2022_12-s6/ (дата звернення: 22.06.2023).

17. **Болтівець С.** "Ми наполягаємо на введенні обмежень проти всіх державних академічних та навчальних закладів росії" / С. Болтівець // Світогляд. – Київ, 2022. – № 3 (95). – С. 6. URL: <http://svitohlyad.org.ua/index.php/uk/2022?issue=3> (дата звернення: 22.06.2023).

Ми наполягаємо на жорстких обмеженнях для всіх державних академічних та навчальних закладів Росії. Жодних спільних дослідницьких проєктів проводити не слід. Ніякі книги та статті авторів, пов'язаних із російськими установами, не повинні публікуватися за межами Росії. Усі форми наукових контактів і співробітництва, в тому числі участь російських вчених у міжнародних конференціях і семінарах, слід призупинити. Підписали (мовою оригіналу, як у листі до журналу Science): Igor Anisimov, President, Ukrainian Physical Society, Taras Shevchenko National University of Kyiv; George Gamota, Fellow, American Physical Society, Foreign Member, National Academy of Sciences of Ukraine; Serhiy Komisarenko, President, Ukrainian Biochemical Society, National Academy of Sciences of Ukraine; Oleg Lavrentovich, Member, Ukrainian Identification Committee on Science and Technology, Kent State University; Vadym Loktev, Head, Department of Physics and Astronomy, National Academy of Sciences of Ukraine; Sergiy Ryabchenko, Head, State Committee of Ukraine for Science and Technologies in 1991-1995, Institute of Physics, National Academy of Sciences of Ukraine; Maksym Strikha, President, Association of Ukrainian Writers, Taras Shevchenko National University of Kyiv; Sergey Tolpygo, Senior Staff, Lincoln Laboratory, Massachusetts Institute of Technology; Vitalii Tsymbaliuk, President, National Academy of Medical Sciences of Ukraine; Yaroslav Yatskiv, Director, Main Astronomical Observatory, National Academy of Sciences of Ukraine; Anatolii Zahorodnii, President, National Academy of Sciences of Ukraine.

18. **Відкрите** звернення науковців України та діаспори // Світогляд. – Київ, 2023. – Т. 18, № 1 (99). – С. 22–23.

Минає рік від початку повномасштабного вторгнення Російської Федерації в Україну. Війна набуває довготривалого і наджорстокого терористичного характеру. Час переглянути роль російської науки у війні та посилити супротив кремлівському режиму на науковому фронті.

19. **Галата С.** Нам потрібні розмінери! / С. Галата // Світ. – Київ, **2023**. – Черв. (№ 23/24). – С. 1,8. URL: <https://svit.kpi.ua/apxiv-2/> (дата звернення: 27.06.2023).

Сьогодні в Україні, за оцінками експертів, заміновано близько 250 тис. кв. км території. Це сільсько-господарські угіддя, території наукових установ, береги водойм тощо. Для того, щоб очистити ці землі від мін, потрібні десятиріччя. Звісно, жодна галузь не може стати "на паузу" на цей час, треба сіяти хліб, продовжувати дослідження, відновлювати економіку. Отже, чи готова країна максимально швидко розмінувати території, та які розробки українських науковців можуть пришвидшити цей процес?

20. **Галеві Г.** Вплив вторгнення Росії в Україну на наукові дослідження в світі / Г. Галеві // Світогляд. – Київ, **2023**. – Т. 18, № 1 (99). – С. 12–16.

21. **Грига В. Ю.** Наука та інновації в Україні: підходи до формування політики в умовах війни / В. Ю. Грига, Ю. О. Рижкова // Економіка і прогнозування. – Київ, **2022**. – № 4. – С. 88–109.

22. **Дударко О.** Оксана Дударко: "Я веду дослідження, які будуть корисними й для Швеції, і для України / О. Дударко; вела розмову Ірина Миколайчук // Світ. – Київ, **2023**. – Черв. (№ 23/24). – С. 1, 4–5. URL: <https://svit.kpi.ua/apxiv-2/> (дата звернення: 27.06.2023).

Війна застала її з сином Ярославом, студентом КНУ імені Тараса Шевченка, та дев'ятирічною донькою Настею вдома, у Бородянці. Про перший тиждень війни, втечу з-під окупації та майже рік життя у Швеції, в Уппсалі, про роботу у Шведському сільськогосподарському університеті (SLU) говоримо зі старшою науковою співробітницею Інституту хімії поверхні ім. О. О. Чуйка НАН України, кандидаткою хімічних наук, в. о. голови профспілки інституту, суддею присяжного районного суду в Бородянці на початок повномасштабного вторгнення Оксаною Дударко.

23. **Жданова І.** Ірина Жданова: "Немає поділу на "фізиків" та "ліриків" / І. Жданова ; спілкувалася Світлана Галата // Світ. – Київ, **2023**. – Черв. (№ 23/24). – С. 7. URL: <https://svit.kpi.ua/apxiv-2/> (дата звернення: 27.06.2023).

Зниження рівня фізичної й математичної освіти було серйозною проблемою ще до війни. Викладачі університетів били на сполох: абітурієнтів, які прагнули б здобути таку освіту, меншало, а першокурсників доводилося "підтягувати" уже в процесі навчання. Як іде виникають "слабкі ланки" та як можна змінити ситуацію, наше видання поцікавилася у засновниці Наукового ліцею-пансіону "Міжнародна зелена школа ім. Кліма Чурюмова" Ірини Жданової.

24. **Коваль Р.** Вояк став міністром / Р. Коваль // Незборима нація : видання історичного клубу "Холодний Яр". – Київ, **2023**. – Черв. (число 6). – С. 4.

З біографії міністра освіти і науки України Оксена Лісового.

25. **Ковальський В.** Академічна доброчесність і відмова від наукового звання / В. Ковальський // Юридичний вісник України. – Київ, **2023**. – 1–15 черв. (№ 21/22). – С. 3. URL: <https://lexinform.com.ua/v-ukraini/akademichna-dobrochesnist-i-vidmova-vid-naukovogo-zvannya/> (дата звернення: 22.06.2023).

Міністр освіти і науки та голова освітнього комітету Верховної ради добровільно відмовилися від своїх наукових ступенів. Накази про скасування рішень щодо присудження ступеня доктора технічних наук Сергію Бабаку, Оксену Лісовому – ступеня кандидата філософських наук, розміщені на сайті Міносвіти.

26. **Локтєв В.** Чекаємо на позитивні зміни відношення до науки в Україні після війни / В. Локтєв // Світогляд. – Київ, **2022**. – № 3 (95). – С. 24–34. URL: <http://svitohlyad.org.ua/index.php/uk/2022?issue=3> (дата звернення: 22.06.2023).

14–15 червня пройшли сесії загальних зборів Національної Академії наук – спочатку відділень, зокрема Відділення фізики і астрономії НАН України, а потім – самої Національної академії, які вперше в академічній історії (а їй вже понад 100 років) припали на час воєнного стану, запровадженого в нашій країні через неоголошену, але повномасштабну війну з Московією.

27. **Наука** та бібліотечна справа в умовах воєнного стану в Україні: міжнародна підтримка // Бібліотечний вісник. – Київ, **2023**. – № 1 (269). – С. 105–120.

28. **Орбах Р.** Що можуть зробити американські вчені, щоб допомогти українським колегам? / Р. Орбах // Світогляд. – Київ, **2023**. – Т. 18, № 2 (100). – С. 16–17.

29. **Рябченко С.** Відгуки вчених на публікацію в журналі Science листа на захист російських вчених / С. Рябченко, Я. Яцків, В. Локтєв // Світогляд. – Київ, **2022**. – № 3 (95). – С. 7–9. URL: <http://svitohlyad.org.ua/index.php/uk/2022?issue=3> (дата звернення: 22.06.2023).

Російські вчені внаслідок безпрецедентного нападу на Україну втратили доступ до величезної кількості наукових матеріалів. Низка організацій, які займаються публікацією результатів досліджень, оголосили про припинення співпраці з окупантами. Усі організації, що долучилися до бойкоту, засудили російську агресію й закликали РФ припинити вбивство людей. У квітні місяці 2022 року, після масштабного вторгнення Росії в Україну, в журналі Science появилася публікація на захист російських вчених (їдеться про їхню і всіх російських громадян непричетність до злочину Путіна проти України). Редакція Science розіслала всім підписантам листа з проханням підтвердити свою згоду на публікацію цього тексту з їхнім підписом. Професор Кентського університету (США) Олег Лаврентович розіслав відправлений ним до редакції Science лист, із обґрунтуванням позиції учених НАН України щодо цього питання, але йому було відмовлено в публікації цього подання (мовляв, номер уже зверстаний і пізно щось додавати). Нижче ми подаємо лист-відгук українських вчених на публікацію в журналі Science та окремі коментарі.

30. **Салімонович Л.** Цифра розбрату. Чиновники воюють з науковцями, які вивчають Голодомор не за кремлівськими лекалами / Л. Салімонович // Україна молода. – Київ, **2023**. – 31 трав. (№ 22). – С. 3. URL: <https://umoloda.kyiv.ua/number/3857/196/175729/> (дата звернення: 22.06.2023).

Воєнний геноцид під назвою "денацифікація України", який кремль розпочав у лютому минулого року, оживив процес визнання аналогічним злочином влаштований радянським режимом Голодомор. Ці дві теми виявилися настільки співзвучними, що не сприймалися інакше, як вікове прагнення московії знищити українців під корінь. У результаті після 24 лютого 11 держав ухвалили рішення на користь України, а цьогогоріч до них приєдналися Болгарія, Бельгія, Ісландія, Франція, Данія та Великобританія. Здавалося, процес нарешті зрушив з мертвої точки і його вже не загальмують проплачені кремлем пропагандисти. Ба більше, Володимир Зеленський під час зарубіжних поїздок в одному "пакеті" зі зброєю для деокупації просить світ ви-знати ще й геноцид столітньої давності. Але Українцям була б собою, якби і в цій святій справі не влаштувала традиційний розбрат. Днями брюссельська інформаційна служба EU Today опублікувала матеріал під назвою "Війна з пам'яттю: хто і навіщо в Україні переслідує дослідників Голодомору-геноциду?". Як з'ясувалося, питання справді болюче і надзвичайно актуальне, оскільки напряду стосується сьогодення. Автори матеріалу теж пов'язують теперішню "денацифікацію і демілітаризацію" українців із тодішнім голодним терором. Причому йдеться не лише про більш відомі 1932–1933 роки.

31. **Стріха М.** Якою буде українська наука після війни? / М. Стріха // Світогляд. – Київ, **2023**. – Т. 18, № 1 (99). – С. 17–21.

32. **Топузов О.** Освітні втрати в період воєнного стану: проблеми діагностики та компенсації / О. Топузов, М. Головка, О. Локшина // Український педагогічний журнал. – Київ, **2023**. – № 1. – С. 5–13.

33. **Шимченко Л.** Інформаційна епоха – суспільство знань як вимога нового підходу до освітнього процесу / Л. Шимченко // Society. Document. Communication. – Pereiaslav, **2022**. – Вип. 17: Соціальні комунікації. – С. 199–226.

34. **Koniukhov S.** Specific Features of the Process of Decolonisation of Modern Textbooks on the History of Ukraine / S. Koniukhov // Зовнішні справи. – Київ, **2022**. – Т. 32, № 6. – С. 39–45.

Здійснено детальний аналіз процесу деколонізації сучасних підручників з історії України, відокремленні наявної інформації у підручниках від недостовірних фактів, та розробленні рекомендацій щодо покращення.

Вища освіта і наука за кордоном

35. **Бронтерюк Б.** Особливості студентського протесту 1968 року в Бразилії / Б. Бронтерюк // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Історія. – Київ, 2022. – Вип. 1/2 (152/153). – С. 5–9. URL: http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/host/10.23.10.100/db/ftp/visnyk/istoriya_152-153_2022.pdf (дата звернення: 27.06.2023).

36. **Годецька Т.** Підготовка андрогогів у зарубіжних країнах: інформаційний аспект / Т. Годецька // Молодь і ринок. – Дрогобич, 2022. – № 6 (204). – С. 157–162. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=njuu_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21COLORTERMS=0&S21P03=I=&S21STR=Ж24982%2F2022%2F6 (дата звернення: 21.06.2023).

37. **Му Веньлун.** Роль інформаційно-комунікаційних технологій у підготовці музично-педагогічних працівників у процесі навчання у КНР / Му Веньлун // Новий колегіум. – Харків, 2022. – № 3 (108). – С. 75–78. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=njuu_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21COLORTERMS=0&S21P03=I=&S21STR=Ж16855%2F2022%2F3 (дата звернення: 22.06.2023).

38. **Олійник О.** Від будівництва соціалізму з китайською специфікою до проголошення політики реформ і зовнішньої відкритості / О. Олійник // Вісник

Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Історія. – Київ, 2022. – Вип. 1/2 (152/153). – С. 49–61.

Розглянуто роль "архітектора китайських реформ" Ден Сяопіна. Доведено важливість освіти, науки та інновацій в розвитку країни. Досліджено вплив реформ на китайське суспільство та оцінено якість змін у житті китайців. Проаналізовано майбутні перспективи провадження політики реформ і відкритості.

39. **Пономаренко Н. Г.** Порівняльна характеристика підготовки експертів з освіти в німецькомовних країнах Європейського Союзу та Україні / Н. Г. Пономаренко // Інноваційно-інвестиційний розвиток аграрної сфери – запорука продовольчої безпеки країни : міжнар. форум : тези доп. учасників міжнар. наук.-практ. конф., 26 трав. 2022 р., м. Миколаїв / М-во освіти і науки України [та ін.]. – Миколаїв : МНАУ, 2022. – С. 120–122.

40. **Batyuk L.** Modern educational digital competence of future doctors of Poland as a European state [Сучасна освітня цифрова компетентність майбутніх лікарів Польщі як європейської держави] / L. Batyuk, O. Zhernovnykova // Новий колегіум. – Харків, 2022. – № 3 (108). – С. 55–65. URL: http://www.irbis-nbu.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbu/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=njuu_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21COLORTERMS=0&S21P03=I=&S21STR=Ж16855%2F2022%2F3 (дата звернення: 22.06.2023).

Управління ЗВО, фінансування

41. **Бородієнко О.** Сучасний стан розвитку громадсько-публічного управління університетами України / О. Бородієнко // Молодь і ринок. – Дрогобич, 2022. – № 6 (204). – С. 35–45. URL: http://www.irbis-nbu.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbu/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&S21STN=1

[REF=10&FMT=njuu_all&COM=S&CNR=20&P01=0&P02=0&COLORTERMS=0&P03=I=&STR=Ж24982%2F2022%2F6](http://ed.pdatu.edu.ua/issue/view/15987) (дата звернення: 21.06.2023).

42. **Бугель Ю.** Джерела фінансового забезпечення освітніх послуг в Україні / Ю. Бугель // Економічний дискурс. – Тернопіль, **2022**. – Вип. 1/2. – С. 91–96. URL: <http://ed.pdatu.edu.ua/issue/view/15987> (дата звернення: 22.06.2023).

43. **Кирилов Ю. Є.** Адміністрування та управління соціальної компоненти наукової та освітньої діяльності в аграрних університетах / Ю. Є. Кирилов, М. М. Ігнатенко, В. Г. Грановська // Економічний вісник університету. – Переяслав, **2022**. – Вип. 55. – С. 5–12. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecvu_2022_55_3 (дата звернення: 22.06.2023).

44. **Марусяк В. В.** Особливості управління грантовою діяльністю закладів вищої освіти / В. В. Марусяк, О. О. Григорів // Розвиток територіальних громад: правові, економічні та соціальні аспекти : тези доп. учасників II Міжнар. наук.-практ. конф., 9 черв. 2022 р. / М-во освіти і науки України [та ін.]. – Миколаїв ; с. Коблеве : МНАУ, **2022**. – С. 233–235.

45. **Ручкіна М. М.** Зміни в управлінні закладом освіти: чинники та ризики / М. М. Ручкіна // Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського. – Одеса, **2023**. – № 1 (142). – С. 7–12.

46. **Сидор Г.** Фінансове забезпечення освітніх послуг в Україні / Г. Сидор, У. Савків, У. Андрусів // Економічний дискурс. – Тернопіль, **2022**. – Вип. 1/2. – С. 97–105. URL: <http://ed.pdatu.edu.ua/issue/view/15987> (дата звернення: 22.06.2023).

Заклади вищої освіти, академічні та наукові установи

47. **Бойчук Ю.** Освіта збереже Україну! [ХНПУ імені Г. С. Сковороди] / Ю. Бойчук // Новий колегіум. – Харків, **2022**. – № 3 (108). – С. 3–4. URL: <http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi->

bin/irbis_nbu/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=njuu_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21COLORTERMS=0&S21P03=I=&S21STR=Ж16855%2F2022%2F3 (дата

звернення: 22.06.2023).

48. **Букет Є.** Журналісти на передовій / Є. Букет // Слово Просвіти. – Київ, 2023. – 1–7 черв. (№ 22). – С. 3.

В Укрінформі презентували книгу "Україна: журналісти на передовій". Видання присвячене майстрам слова, які стали до оборони нашої держави як на інформаційному фронті, так і на полі бою. Особливістю книги є те, що журналісти виступають в ній у двох іпостасях – як автори і як герої оповідей. Книга містить понад 60 нарисів, об'єднаних у шести розділах, перший з яких – "На передньому краю" оповідає про військових журналістів, які служать у Збройних Силах України. Серед них – нарис про нашого колегу Владислава Волошина. Про те, як у воєнний час відбувався збір матеріалів та підготовка до друку, присутнім розповіли співупорядники книжки – Алла Малієнко, заступник голови Київської організації НСЖУ та Юрій Бондар, завідувач кафедри соціальних комунікацій Навчально-наукового інституту журналістики Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Редактор Іванківської районної газети "Трибуна праці" на Київщині Павло Смовж, ексредактор газети "Донеччина" Ігор Зоц, професор кафедри соціальних комунікацій Навчально-наукового інституту журналістики Київського національного університету імені Тараса Шевченка Олександр Чекмишев і кандидатка філологічних наук Галина Дацюк розповіли про власний досвід на війні та свої нариси, що увійшли до книги.

49. **Важлива** зустріч / Січеславська "Просвіта" // Слово Просвіти. – Київ, 2023. – 1–7 черв. (№ 22). – С. 5.

Уповноважений із захисту державної мови Тарас Кремінь завітав до Дніпра на День вишиванки, зустрівшись із представниками Університету імені Альфреда Нобеля. Ректор університету Сергій Холод наголосив, що для нього українська мова та поширення любові до неї у стінах навчального закладу є не лише національною відповідальністю, але й підходом до розвитку високої мовної культури,

самовираження та гармонійного розуміння нашої багатозарової культурної спадщини.

50. **Вергунов В.** Спеціальні бібліотеки: стратити не можна помилувати...?! / В. Вергунов // Світогляд. – Київ, **2023**. – Т. 18, № 2 (100). – С. 54–57.

51. **Голубовська І.** Внесок професора Н. Ф. Клименко у розбудову лексикологічних досліджень в Україні / І. Голубовська // Матеріали Першої міжнародної конференції "Переклад і мова: компаративні студії" : 27–28 берез. 2019 р. / [Міжнар. фонд Івана Франка та ін.]. – Київ, **2019**. – С. 45–47.

Ніна Федорівна Клименко (1939–2018) – український мовознавець, член-кореспондент Національної академії наук України (2006), доктор філологічних наук (1986), професор (1992). Нагороджена почесним званням "Посол еллінізму" (1999), золотим вінком Салоніцького університету імені Аристотеля (2009), "Орденем Доброчинності" (2013). Ніна Клименко – засновник кафедри елліністики в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка, яку вона очолила 1999 р. Вона надрукувала кілька десятків статей, присвячених проблемам теоретичної граматики новогрецької мови, зіставної лексикології новогрецької та української мови, зіставного українсько-новогрецького словотворення, що дозволили розгорнути елліністичні студії в Україні.

52. **Григор'єва М.** Англійська мова в Харківському імператорському університеті / М. Григор'єва // Матеріали Першої міжнародної конференції "Переклад і мова: компаративні студії" : 27–28 берез. 2019 р. / [Міжнар. фонд Івана Франка та ін.]. – Київ, **2019**. – С. 47–48.

53. **Драпушко Р.** Волонтерство університетської спільноти. Допомога київських драгоманівців країні в часи війни / Р. Драпушко // Україна молода. – Київ, **2023**. – 7 черв. (№ 23). – С. 11.

54. **Єманов В. В.** Обґрунтування шляхів розвитку освітньої діяльності Національної академії Національної гвардії України у сфері неформальної освіти / В. В. Єманов, В. І. Тробюк, С. В. Белай // Честь і закон. – Харків, **2023**. – № 1 (84). – С. 5–12.

55. **Здоровило Т.** Літературна стежка – аж дзвенить. Андрій Демиденко презентував свою збірку "Київський зошит" / Т. Здоровило // Україна молода. – Київ, **2023**. – 31 трав. (№ 22). – С. 3.

У стінах червоного корпусу університету імені Шевченка відбулася презентація поетичної книги поета-пісняра, народного артиста України Андрія Демиденка (який чи не найбільше з усіх написав творів про столицю) – "Київський зошит", де на розсуд широкого загалу представлено понад сотню віршів, поем. Передмову до збірки написав академік Микола Жулинський, у якій, зокрема, сказано: Книга "Київський зошит" вростає в душу повністю. Вона сповнена афористичної цілісності та експресії. Її хочеться читати, слухати, вивчати. На творчий вечір до талановитого поета завітали його знамениті зіркові друзі, які, крім теплих слів винуватцю зібрання, порадували всіх присутніх своїми виступами. На вірші Демиденка співали Оксана Білозір, Іво Бобул, Олександр Гуриць, віртуозно грав на скрипці неперевершений Кирило Стеценко (повний тезка свого знаменитого дідуся), декламували вірші народний артист України Анатолій Паламаренко та Володимир Талашко.

56. **Ігнат'єв С.** Країна мрій. В Україні є шанс відбудувати зруйновані міста й економіку в прогресивному форматі / С. Ігнат'єв ; бесіду вела Л. Салімонович // Україна молода. – Київ, **2023**. – 7 черв. (№ 23). – С. 7. – В електроній версії назва статті "Станіслав Ігнат'єв: В Україні є шанс відбудувати зруйновані міста й економіку в прогресивному форматі". URL: <https://umoloda.kyiv.ua/number/3858/159/175882/> (дата звернення: 22.06.2023).

Життя в Україні вже ніколи не буде колишнім, але його новий формат повністю залежить від того, яку саме модель розвитку оберемо після перемоги. Можна залатати розбомблену рашистами інфраструктуру й кульгати далі за старим звичаєм, а можна нарешті набратися духу й збудувати сучасну країну. Про вибір на користь другого варіанту розповів Харківському пресклубу доктор технічних наук, голова ради Асоціації відновлюваної енергетики Станіслав Ігнат'єв. "Великі університети – це перш за все професійні викладачі рівня нобелівських лауреатів. У нас же, судячи з того аналізу, який я провів, більшість світлих голів на початку війни виїхали за кордон, отримали там роботу і вже навряд чи повернуться. Тобто

зараз ми втрачаємо цілі наукові школи. Ще одна проблема – лабораторна база, яка нині фактично знищена. Саме тому, з моєї точки зору, університети ми можемо відновити лише у новому форматі, об'єднуючи їх і трансформуючи. Звісно, це дуже болісний процес, який займе років десять. Можна все зробити і в гіперрежимі, але тоді потрібно мати гарантії, що сюди знову не прийдуть російські танки".

"...Станіславе, свого часу ви працювали проректором Харківського національного університету радіоелектроніки і, вочевидь, маєте свою думку також з приводу майбутнього освіти. Чи є шанс у Харкова відбудувати понижені бомбардуванням вищі, і чи повернуться колись до міста іноземні студенти? На превеликий жаль, у цьому випадку складно говорити про якісь перспективи, у першу чергу, саме з безпекової точки зору. Навряд чи батьки ризикнуть відправити на навчання свою дитину до країни, на території якої йде війна. З іншого боку, великі університети – це перш за все професійні викладачі рівня нобелівських лауреатів. У нас же, судячи з того аналізу, який я провів, більшість світлих голів на початку війни виїхали за кордон, отримали там роботу і вже навряд чи повернуться. Тобто зараз ми втрачаємо цілі наукові школи. Ще одна проблема – лабораторна база, яка нині фактично знищена. Саме тому, з моєї точки зору, університети ми можемо відновити лише у новому форматі, об'єднуючи їх і трансформуючи. Звісно, це дуже болісний процес, який займе років десять. Можна все зробити і в гіперрежимі, але тоді потрібно мати гарантії, що сюди знову не прийдуть російські танки".

57. **Ілляшенко С. М.** Розвиток закладів вищої освіти в умовах четвертої промислової революції / С. М. Ілляшенко, Ю. С. Шипуліна, Н. С. Ілляшенко // Бізнес Інформ. – Харків, 2023. – № 1 (540) : Ризики розвитку циркулярної економіки в умовах нестабільності світового ринку. – С. 60–67.

58. **Кічурчак М. В.** Особливості формування стратегічного партнерства між вищими навчальними закладами і територіальними громадами в Україні / М. В. Кічурчак // Розвиток територіальних громад: правові, економічні та соціальні аспекти : тези доп. учасників II Міжнар. наук.-практ. конф., 9 черв. 2022 р. / М-во освіти і науки України [та ін.]. – Миколаїв ; с. Коблеве, 2022. – С. 35–37.

59. **Копиленко О.** "НАПрНУ сьогодні повинна бути в епіцентрі всіх значимих подій України"... / О. Копиленко ; розмову вели Віктор Ковальський,

Федір Ілляк // Юридичний вісник України. – Київ, 2023. – 1–15 черв. (№ 21/22). – С. 6–10.

60. **Національний** корпус досліджує кримськотатарську мову // Урядовий кур'єр. – Київ, 2023. – 30 трав. (№ 107). – С. 2. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-crimea/3657665-v-ukraini-stvoruut-nacionalnij-korpus-krimskotatarskoi-movi.html> (дата звернення: 22.06.2023).

Мінреінтеграції ініціювало створення Національного корпусу кримськотатарської мови (НККМ) – це онлайн-платформа для дослідження мови. Проєкт реалізують за підтримки швейцарсько-української програми EGAP, що виконує "Східна Європа" та КНУ імені Тараса Шевченка.

61. **Обрамбальський В.** П'ять чвертей віку / В. Обрамбальський // Урядовий кур'єр. – Київ, 2023. – 9 черв. (№ 115). – С. 16.

125-річчя відзначив Національний університет біоресурсів і природокористування – один з найстаріших в Україні вишів і найбільших у Східній Європі.

62. **Орлюк О.** "Прагнення прогресу в секторах інтелектуальної власності та інновацій – це наш внесок у цивілізаційний розвиток суспільства і держави"... / О. Орлюк ; розмову вів Федір Ілляк // Юридичний вісник України. – Київ, 2023. – 16–31 трав. (№ 19/20). – С. 6–10. URL: <https://yvu.com.ua/olena-orlyuk-pragnennya-progresu-v-sektorah-intelektualnoyi-vlasnosti-ta-innovatsij-tse-nash-vnesok-u-tsyvilizatsijnij-rozvytok-suspilstva-i-derzhavy/> (дата звернення: 22.06.2023).

...Пригадується, як у 2020-му після створення Інституту права в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка замість звичного юрфаку першою жінкою, яка очолила всіх юристів-шевченківців, стала Олена Орлюк, докторка юридичних наук, професорка, академkinя Національної академії правових наук України.

63. **Розвиток** хроматографії на кафедрі аналітичної хімії Київського національного університету імені Тараса Шевченка / М. Ф. Зуй, М. В. Іщенко, Т. Є. Кєда, В. О. Дорошук, С. А. Куліченко, О. М. Лисенко, В. А. Ракс, О. Ю. Тананайко // Журнал Хроматографічного товариства. – Київ, 2021. – Т. 21. –

С. 66–76. URL: <http://zht.igns.gov.ua/index.php/uk/component/content/article/137--21-2022-/987-2022-10-26-18-19-30> (дата звернення: 27.06.2023).

64. **Російська** ракета влучила в будівлю генетичного банку рослин // Екологічний вісник. – Київ, 2022. – № 3 (133). – С. 27. URL: <https://www.ecoleague.net/pres-tsentr-vel/novyny/2022-rik/traven/item/2229-rosiiska-raketa-vluchyla-v-iedynyi-v-ukraini-henetychnyi-bank-roslyn> (дата звернення: 27.06.2023).

Від влучення російського снаряду згоріла будівля Інституту рослинництва ім. Юр'єва у Харкові, на базі якого діє Національний генбанк рослин. Втрачена частина фонду.

65. **Салімонович Л.** Інтелект не вбити! Як розбомблені виші та наукові установи Харкова оживають на руїнах / Л. Салімонович // Україна молода. – Київ, 2023. – 31 трав. (№ 22). – С. 1, 8. URL: <https://www.umoloda.kiev.ua/number/3857/188/175733/> (дата звернення: 22.06.2023).

Ніщо так яскраво не підкреслює темну дрімучість російських загарбників, як їхнє бажання тотально знищити ракетами наші школи та університети. Сьогодні у Харкові важко знайти навчальний заклад, куди б не прилетіло бодай щось руйнівне і підступне. Але освітянська та наукова спільноти міста ще весною минулого року почали шукати різні форми порятунку на руїнах і не втратили потенціал для відродження. Більше того, їхні нові проєкти і навички виживання в умовах, що не сумісні з самим життям, можуть стати корисними для будь-якої іншої країни. На жаль, тема екстремальної реальності у світі стає все більш актуальною. Варварство як діагноз. Рашистське біснування в Україні особливо страшне в деталях, які намертво вриваються в пам'ять, стаючи маркером у сприйнятті цієї трагедії загалом. Скажімо, у Харківського національного університету імені В. Каразіна кацапи серйозно пошкодили головні історичні будівлі, майже знищили будинки економічного факультету та Інституту державного управління, розбили кілька гуртожитків.

66. **Сербін О.** Наукова бібліотека імені Максимовича скарбниця духу людського / О. Сербін // Світогляд. – Київ, 2023. – Т. 18, № 1 (99). – С. 56–59.

67. **Стріха М.** Чорно-біла війна. Харківський науковець Борис Гриньов презентував поетичний щоденник / М. Стріха // Україна молода. – Київ, 2023. – 31 травня (№ 22). – С. 12. URL: <https://www.umoloda.kiev.ua/number/3857/164/175735/> (дата звернення: 22.06.2023).

Нещодавно харківський поет Борис Гриньов презентував свою поетичну книжку "Чорно-біла війна". Для широкого загалу це повідомлення одразу ж варте уточнення. Насправді автор поетичної збірки відомий насамперед у зовсім іншій іпостасі: він – знаний учений-матеріалознавець, академік НАНУ, один із найцитованіших у світі науковців України (друга позиція за індексом Гірша відповідно до наукометричної бази "Скопус"). За допомогою вирощених ним у Харкові кристалів-детекторів 11 років тому в ЦЕРНі було нарешті виявлено "частинку Бога" – легендарний бозон Гіггса. Але, крім того, ученому (як і більшості природознавців високого рівня) притаманні й широкі культурницькі зацікавлення. Він є відомим меценатом і колекціонером живопису. Коло його інтересів тут охоплює і "харківського імпресіоніста" Михайла Беркоса, й українських авангардистів 1920-х, і сучасних талановитих митців. Він проводить періодичні мистецькі імпрези для співробітників очолюваного ним Інституту сцинтиляційних матеріалів. А крім того, Борис Гриньов пише вірші. Книжка є поетичним щоденником надзвичайно трагічного й героїчного воєнного року (першим місцем оприлюднення включених до неї текстів ставав фейсбук). Її перший вірш датовано 24 лютого 2022-го.

68. **Шпільчак В.** "Найкраща українка в професії" / В. Шпільчак // Слово Просвіти. – Київ, 2023. – 8–14 черв. (№ 23). – С. 9.

Днями в Києві відбулося нагородження лауреатів Національної премії "Найкраща українка в професії 2023". Марія Іванівна Гуцол – науковця, перекладачка, кандидат філологічних наук, доктор філософії, доцент кафедри мовознавства Івано-Франківського національного медичного університету, голова Івано-Франківського міського об'єднання ВУТ "Прорсвіта" ім Т. Шевченка, голова правління обласного фонду "Милосердя та здоров'я", дійсний член наукової організації "Центр українсько-європейського наукового співробітництва" стала переможницею цього конкурсу. Отримала 14 патентів авторського права на інтелектуальну власність.

69. **Юр'єв О.** Суть, структура та зміст управлінської готовності майбутніх офіцерів Збройних Сил України в сучасних умовах ведення бойових дій / О. Юр'єв // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Військово-спеціальні науки. – Київ, 2022. – Вип. 3 (51). – С. 11–14. URL: http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/host/10.23.10.100/db/ftp/visnyk/viyskovi_51_2022.pdf (дата звернення: 22.06.2023).

70. **Ярошенко Г.** Побачити все: як інженер-механік з-під Кременчука забезпечує бійців на фронті перископами / Г. Ярошенко // Україна молода. – Київ, 2023. – 7 черв. (№ 23). – С. 8–9. URL: <https://umoloda.kyiv.ua/number/p-0/a-730/> (дата звернення: 22.06.2023).

28-річний інженер-механік Денис Сілиник, котрий нині проживає в селищі Власівка Кіровоградської області, разом із командою забезпечує українських армійців перископами. Але й не тільки ними – виконуючи побажання бійців, волонтери з допомогою 3D-друку виготовляють багато інших пристосувань, не менш корисних на фронті. Денис Сілиник працював майстром виробничого навчання у професійно-технічному училищі № 26 міста Кременчука. Звільнився під час повномасштабної російсько-української війни: коли перед ним постав вибір між роботою й волонтерською діяльністю, молодий чоловік без вагань обрав останню. "Допомога українській армії зараз у пріоритеті, – наголошує він. Після закінчення ж розв'язаної росією війни з радістю повернуся до навчання учнів практичних навичок майбутньої професії". "Рік тому було 1 тис. 200 перископів, а зараз уже вийшли на 16 тисяч". "Щодо наших перископів, то ми бачили їх у дії на відео з гарячої точки. Та й багато хто з бійців переконаний: це просто незамінна річ на передовій. До речі, чи не щодня штук 30 їх відправляємо тільки на Бахмутський напрямок. І знову, поміж ділом, погляд чіпляється за повідомлення з фронту: "Ви надіслали нам 3 перископи. 2-х із них уже немає, зате всі хлопці вціліли".

71. **Vozna M.** Teaching Intercultural Pragmatics to Ukrainian Student Translators / M. Vozna // Матеріали Першої міжнародної конференції "Переклад і мова: компаративні студії" : 27–28 берез. 2019 р. / [Міжнар. фонд Івана Франка та ін.]. – Київ, 2019. – С. 40–41.

Розглядаються питання міжмовної прагматики з педагогічної точки зору. Стаття описує результати педагогічного експерименту, проведеного у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка.

Учасники навчально-виховного процесу

72. **Базильчук В.** Оптимізація рухової активності студентів засобами фізкультурно-оздоровчих і спортивних заходів у позааудиторний час / В. Базильчук, О. Солтик // Молодь і ринок. – Дрогобич, **2022**. – № 6 (204). – С. 50–54. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=njuu_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21COLORTERMS=0&S21P03=I=&S21STR=Ж24982%2F2022%2F6 (дата звернення: 21.06.2023).

73. **Бокшиц О.** Соціально-психологічні чинники формування здорового способу життя майбутніх педагогів професійного навчання / О. Бокшиц, І. Каменська // Society. Document. Communication. – Pereiaslav, **2022**. – Вип. 17 : Соціальні комунікації. – С. 34–59.

74. **Карамушка Л.** Суб'єктивне благополуччя персоналу освітніх та наукових організацій в умовах війни: рівень вираженості та зв'язок з копінг-стратегіями / Л. Карамушка // Організаційна психологія. Економічна психологія. – Київ, **2023**. – № 1 (28). – С. 17–25.

75. **Терентьєва Н.** Психолого-інформаційний супровід професорсько-викладацького складу закладів вищої освіти України під час воєнного стану / Н. Терентьєва // Державна сімейна та молодіжна політика: законодавство, методи та практики. – Київ, **2022**. – № 4 (4). – С. 49–56.

76. **Терещенко К.** Толерантність до невизначеності та її зв'язок із психологічним здоров'ям освітнього персоналу в умовах воєнного часу

/ К. Терещенко, В. Івкін // Організаційна психологія. Економічна психологія. – Київ, 2023. – № 1 (28). – С. 56–63.

Форми, методи і педагогічні технології у ЗВО

77. **Агалець І.** Праці українських учених з патріотичного виховання молоді в науково-інформаційному супроводі діяльності закладів педагогічної освіти / І. Агалець // Молодь і ринок. – Дрогобич, 2022. – № 6 (204). – С. 88–92. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=njuu_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21COLORTERMS=0&S21P03=I=&S21STR=Ж24982%2F2022%2F6

(дата звернення: 21.06.2023).

78. **Андрієвська В.** Цифрова та медіаграмотність як умова становлення сучасного покоління / В. Андрієвська, Д. Шинкарьова // Новий колегіум. – Харків, 2022. – № 3 (108). – С. 50–54. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=njuu_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21COLORTERMS=0&S21P03=I=&S21STR=Ж16855%2F2022%2F3

(дата звернення: 22.06.2023).

79. **Андрощук І.** Методологічні підходи підготовки майбутніх учителів до формування громадянської відповідальності учнів / І. Андрощук, І. Андрощук // Молодь і ринок. – Дрогобич, 2022. – № 6 (204). – С. 6–11. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=njuu_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21COLORTERMS=0&S21P03=I=&S21STR=Ж24982%2F2022%2F6

(дата звернення: 21.06.2023).

80. **Бакай С.** Використання та реалізм байок Григорія Сковороди як одна з граней української культурної спадщини під час підготовки майбутніх вихователів (до 300-річчя від дня народження) / С. Бакай // Новий колегіум. – Харків, **2022**. – № 4 (109). – С. 38–43. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=njuu_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21COLORTERMS=0&S21P03=I=&S21STR=Ж16855%2F2022%2F4 (дата звернення: 22.06.2023).

81. **Беземчук Л.** Методика підготовки майбутніх вчителів музичного мистецтва (на прикладі матеріалів віртуальної екскурсії "Григорій Сковорода – митець, філософ, просвітитель") / Л. Беземчук, В. Фомін // Новий колегіум. – Харків, **2022**. – № 4 (109). – С. 59–66. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=njuu_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21COLORTERMS=0&S21P03=I=&S21STR=Ж16855%2F2022%2F4 (дата звернення: 22.06.2023).

82. **Безкоровайна І. М.** Особливості медичної освіти в Україні у воєнний час / І. М. Безкоровайна, Л. К. Воскресенська, В. В. Ряднова // Вісник проблем біології і медицини. – Полтава, **2023**. – Вип. 1 (168). – С. 220–223. URL: [https://vpbm.com.ua/ua/vipusk-1-\(168\),-2023/2023/03/25/osoblivosti-medichnoi-osvit/](https://vpbm.com.ua/ua/vipusk-1-(168),-2023/2023/03/25/osoblivosti-medichnoi-osvit/) (дата звернення: 22.06.2023).

83. **Борко Т. М.** Проблеми формування екологічного світогляду здобувачів вищої освіти аграрної сфери / Т. М. Борко // Інноваційно-інвестиційний розвиток аграрної сфери – запорука продовольчої безпеки країни : міжнар. форум : тези доп. учасників міжнар. наук.-практ. конф., 26 трав. 2022 р., м. Миколаїв / М-во освіти і науки України [та ін.]. – Миколаїв, **2022**. – С. 152–155.

84. **Бошицький Ю.** Розвиток юридичної науки в умовах воєнного стану / Ю. Бошицький, О. Хорватова // Юридичний вісник України. – Київ, **2023**. – 1–

15 черв. (№ 21/22). – С. 22–24. URL: <https://lexinform.com.ua/podii/rozvytok-yurydychnoyi-nauky-v-umovah-voynenogo-stanu/> (дата звернення: 22.06.2023).

85. **Власенко Я.** Поняття фінансової грамотності у дослідженнях Івана Прокопенка і зарубіжних фахівців / Я. Власенко // Новий колегіум. – Харків, 2022. – № 3 (108). – С. 70–74. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=njuu_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21COLORTERMS=0&S21P03=I=&S21STR=Ж16855%2F2022%2F3 (дата звернення: 22.06.2023).

86. **Ворожбіт-Горбатюк В.** Техніки розвитку креативності особистості: історія, тенденції, досвід / В. Ворожбіт-Горбатюк // Молодь і ринок. – Дрогобич, 2022. – № 6 (204). – С. 55–59. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=njuu_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21COLORTERMS=0&S21P03=I=&S21STR=Ж24982%2F2022%2F6 (дата звернення: 21.06.2023).

87. **Галкіна Т.** Використання мережних технологій в практиці освітньої підготовки та перепідготовки військових лікарів / Т. Галкіна // Новий колегіум. – Харків, 2022. – № 3 (108). – С. 33–36. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=njuu_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21COLORTERMS=0&S21P03=I=&S21STR=Ж16855%2F2022%2F3 (дата звернення: 22.06.2023).

88. **Гасяк М.** Про особливості формування інклюзивного освітнього середовища для ветеранів війни у закладі вищої освіти / М. Гасяк // Молодь і ринок. – Дрогобич, 2022. – № 6 (204). – С. 169–176. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=njuu_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0

[&S21COLORTERMS=0&S21P03=I=&S21STR=Ж24982%2F2022%2F6](#)

(дата

звернення: 21.06.2023).

89. **Гонак І.** Необхідність отримання вищої освіти громадянами та вивчення основ криптовалютного бізнесу у закладах вищої освіти в Україні / І. Гонак, Я. Костецький // Економічний дискурс. – Тернопіль, **2022**. – Вип. 1/2. – С. 14–22 URL: <http://ed.pdatu.edu.ua/issue/view/15987> (дата звернення: 22.06.2023).

90. **Гриценко В.** Активізація мотивації студентів до вивчення іноземної мови / В. Гриценко, Т. Ясинська // Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського. – Одеса, **2022**. – № 4 (141). – С. 19–26.

91. **Гриценко О.** Аналіз переваг та недоліків застосування інтерактивних методів навчання у підготовці майбутніх лікарів / О. Гриценко, О. Копчак // Український педагогічний журнал. – Київ, **2023**. – № 1. – С. 128–132.

92. **Гуменюк Т. І.** Особливості трансформації правової науки в умовах воєнного стану / Т. І. Гуменюк // Науково-інформаційний вісник Івано-Франківського університету права імені Короля Данила Галицького. Право. – Івано-Франківськ, **2023**. – Вип. 15 (27), т. 1. – С. 30–38.

93. **Гуртова Т.** Педагогічні основи корекції ментального здоров'я здобувачів вищої освіти у процесі фізичного виховання в умовах воєнного стану / Т. Гуртова, С. Незгода // Освіта. Інноватика. Практика. – Суми, **2023**. – Т. 11, № 4. – С. 20–25. URL: <https://oip-journal.org/index.php/oip/issue/view/15> (дата звернення: 22.06.2023).

94. **Дементьєва Т.** Артистизм як необхідний компонент педагогічного професіоналізму викладача / Т. Дементьєва // Новий колегіум. – Харків, **2022**. – № 3 (108). – С. 66–69. URL: http://www.irbis-nbu.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbu/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=njuu_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21COLORTERMS=0&S21P03=I=&S21STR=Ж16855%2F2022%2F3

(дата

звернення: 22.06.2023).

95. **Димань Н.** Інтерактивні прийоми викладання української мови як іноземної: від теорії до практики / Н. Димань, О. Данілова, Є. Бадран // Український педагогічний журнал. – Київ, **2023**. – № 1. – С. 122–127.

96. **Доценко С. О.** Формування інтернет-культури майбутнього викладача музичного мистецтва в освітньому середовищі ЗВО / С. О. Доценко, Чжоу Ань // Новий колегіум. – Харків, **2022**. – № 3 (108). – С. 37–41. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=njuu_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21COLORTERMS=0&S21P03=I=&S21STR=Ж16855%2F2022%2F3 (дата звернення: 22.06.2023).

97. **Інформаційні** комунікаційні технології електронного навчання як база інновацій у вищій освіті / О. Вьюненко, К. Гонзалес-Агаджанов, С. Агаджанова, Ю. Руденко // Освіта. Інноватика. Практика. – Суми, **2023**. – Т. 11, № 4. – С. 13–19. URL: <https://oip-journal.org/index.php/oip/issue/view/15> (дата звернення: 22.06.2023).

98. **Ісаєва О.** Імплементація технології stem-освіти у технічних вишах / О. Ісаєва, Г. Шайнер // Молодь і ринок. – Дрогобич, **2022**. – № 6 (204). – С. 45–49. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=njuu_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21COLORTERMS=0&S21P03=I=&S21STR=Ж24982%2F2022%2F6 (дата звернення: 21.06.2023).

99. **Ісламова О.** Особливості дистанційного навчання англійської мови для персоналу європейських прикордонних відомств з використанням методів фасилітації / О. Ісламова // Освіта. Інноватика. Практика. – Суми, **2023**. – Т. 11, № 3. – С. 6–11. URL: <https://oip-journal.org/index.php/oip/issue/view/14> (дата звернення: 22.06.2023).

100. **Калаур С.** Психолого-педагогічні засади організації професійної підготовки майбутніх фахівців соціономічної сфери до підтримки батьків, які

виховують дітей з особливими потребами / С. Калаур // Освіта. Інноватика. Практика. – Суми, 2023. – Т. 11, № 4. – С. 35–42. URL: <https://oip-journal.org/index.php/oip/issue/view/15> (дата звернення: 22.06.2023).

101. **Ковальчук В.** Об'єктивні й суб'єктивні передумови модернізації професійної та світоглядно-методологічної підготовки вчителя / В. Ковальчук // Молодь і ринок. – Дрогобич, 2022. – № 6 (204). – С. 29–35. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=njuu_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21COLORTERMS=0&S21P03=I=&S21STR=Ж24982%2F2022%2F6 (дата звернення: 21.06.2023).

102. **Ковтюк Н. І.** Практична орієнтованість навчання студентів з позиції інтеграції в єдиний освітній європейський простір / Н. І. Ковтюк, О. С. Годованець // Неонатологія, хірургія та перинатальна медицина. – Київ, 2022. – Т. 12, № 1 (43). – С. 9–13. URL: <http://neonatology.bsmu.edu.ua/article/view/256321> (дата звернення: 22.06.2023).

103. **Когут У.** Виклики навчання та викладання в умовах війни / У. Когут, О. Сікора, Т. Вдовичин // Молодь і ринок. – Дрогобич, 2022. – № 6 (204). – С. 83–88. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=njuu_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21COLORTERMS=0&S21P03=I=&S21STR=Ж24982%2F2022%2F6 (дата звернення: 21.06.2023).

104. **Козаченко Л. А.** Формування практико-орієнтованого освітнього середовища у реалізації освітніх програм аграрних закладів вищої освіти / Л. А. Козаченко // Інноваційно-інвестиційний розвиток аграрної сфери – запорука продовольчої безпеки країни : міжнар. форум : тези доп. учасників міжнар. наук.-практ. конф., 26 трав. 2022 р., м. Миколаїв / М-во освіти і науки України [та ін.]. – Миколаїв, 2022. – С. 163–165.

105. **Коноплицька А. І.** Професійна педагогіка як посередник у формуванні фахівців з ІТ-спеціальностей / А. І. Коноплицька // Студентський вісник Національного університету водного господарства та природокористування. – Рівне, **2022**. – Вип. 2 (18). – С. 107–109.

106. **Лавриченко Н.** Проблема соціально-емоційного інтелекту у підготовці педагогів / Н. Лавриченко // Молодь і ринок. – Дрогобич, **2022**. – № 6 (204). – С. 60–65. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=njuu_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21COLORTERMS=0&S21P03=I=&S21STR=Ж24982%2F2022%2F6 (дата

звернення: 21.06.2023).

107. **Любінська О.** Викладання біологічної хімії в умовах дистанційного навчання під час пандемії та воєнного стану в Україні / О. Любінська, І. Двудят-Лешневська // Молодь і ринок. – Дрогобич, **2022**. – № 6 (204). – С. 72–77. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=njuu_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21COLORTERMS=0&S21P03=I=&S21STR=Ж24982%2F2022%2F6 (дата

звернення: 21.06.2023).

108. **Медведєва Л. М.** Реформування занять фізичного виховання у закладах вищої освіти / Л. М. Медведєва, О. Є. Гладир // Інноваційно-інвестиційний розвиток аграрної сфери – запорука продовольчої безпеки країни : міжнар. форум : тези доп. учасників міжнар. наук.-практ. конф., 26 трав. 2022 р., м. Миколаїв / М-во освіти і науки України [та ін.]. – Миколаїв, **2022**. – С. 170–173.

109. **Мельникова О.** Досвід практичної підготовки магістрантів спеціальності "Економіка" в умовах онлайн навчання / О. Мельникова, Ю. Олійник // Новий колегіум. – Харків, **2022**. – № 3 (108). – С. 28–32. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&S21STN=1

[&S21REF=10&S21FMT=njuu_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21COLORTERMS=0&S21P03=I=&S21STR=Ж16855%2F2022%2F3](#) (дата

звернення: 22.06.2023).

110. **Моргун О. О.** Лінгвокультурна компетентність майбутніх перекладачів китайської мови: сучасний стан сформованості / О. О. Моргун // Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського. – Одеса, **2023**. – № 1 (142). – С. 67–73.

111. **Нечитайло Д. Ю.** Особливості викладання педіатрії іноземним студентам шостого курсу в умовах воєнного стану / Д. Ю. Нечитайло, Т. М. Міхеєва, О. С. Годованець // Неонатологія, хірургія та перинатальна медицина. – Київ, **2022**. – Т. 12, № 4 (46). – С. 4–8. URL: <http://neonatology.bsmu.edu.ua/article/view/273447> (дата звернення: 22.06.2023).

112. **Особливості** використання інтерактивних методів навчання у підготовці майбутніх військових психологів / О. Кожедуб, О. Соколїна, М. Сириця, К. Калишенко // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Військово-спеціальні науки. – Київ, **2022**. – Вип. 4 (52). – С. 5–8. http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/host/10.23.10.100/db/ftp/visnyk/viyskovi_52_2022.pdf (дата звернення: 22.06.2023).

113. **Паньковець В.** Розробка електронних курсів для навчання працівників у бізнес-організаціях / В. Паньковець // Організаційна психологія. Економічна психологія. – Київ, **2023**. – № 1 (28). – С. 116–128.

114. **Петренко Н. В.** Педагогічна компетентність викладача фізичного виховання як складник загальної освіти в університеті / Н. В. Петренко // Інноваційно-інвестиційний розвиток аграрної сфери – запорука продовольчої безпеки країни : міжнар. форум : тези доп. учасників міжнар. наук.-практ. конф., 26 трав. 2022 р., м. Миколаїв / М-во освіти і науки України [та ін.]. – Миколаїв, **2022**. – С. 173–176.

115. **Подосиннікова Г. І.** Навчання критичного читання автентичних публіцистичних текстів інтернет-видань майбутніх учителів англійської мови

/ Г. І. Подосиннікова // Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського. – Одеса, **2023**. – № 1 (142). – С. 27–34.

116. **Розвиток** умінь та навиків культури здоров'язбереження студентів на засадах міждисциплінарної інтеграції / О. Мартинів, О. Шукатка, Л. Борисевич, Р. Кушнір // Освіта. Інноватика. Практика. – Суми, **2023**. – Т. 11, № 3. – С. 18–23. URL: <https://oip-journal.org/index.php/oip/issue/view/14> (дата звернення: 22.06.2023).

117. **Саламатіна О. О.** Практично орієнтоване навчання здобувачів вищої освіти аграрного ЗВО / О. О. Саламатіна, А. В. Марковська // Інноваційно-інвестиційний розвиток аграрної сфери – запорука продовольчої безпеки країни : міжнар. форум : тези доп. учасників міжнар. наук.-практ. конф., 26 трав. 2022 р., м. Миколаїв / М-во освіти і науки України [та ін.]. – Миколаїв, **2022**. – С. 180–182.

118. **Світлова О.** Важливість підготовки фахівців з ортопедагогіки в умовах сьогодення / О. Світлова, В. Завгородня // Освіта. Інноватика. Практика. – Суми, **2023**. – Т. 11, № 4. – С. 50–54. URL: <https://oip-journal.org/index.php/oip/issue/view/15> (дата звернення: 22.06.2023).

119. **Свиридюк В.** Мовний портфель як сучасний засіб навчання в умовах самостійної роботи майбутніх викладачів німецької мови / В. Свиридюк // Освіта. Інноватика. Практика. – Суми, **2023**. – Т. 11, № 3. – С. 32–38. URL: <https://oip-journal.org/index.php/oip/issue/view/14> (дата звернення: 22.06.2023).

120. **Сніца Т.** Особливості викладання навчальної дисципліни "Практичний курс основної іноземної мови" курсантам першого року навчання / Т. Сніца // Молодь і ринок. – Дрогобич, **2022**. – № 6 (204). – С. 93–97. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=njuu_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21COLORTERMS=0&S21P03=I=&S21STR=Ж24982%2F2022%2F6 (дата звернення: 21.06.2023).

121. **Сняла Ю.** Застосування цифрових інструментів у навчанні хімії / Ю. Сняла // Освіта. Інноватика. Практика. – Суми, **2023**. – Т. 11, № 4. – С. 55–64. URL: <https://oip-journal.org/index.php/oip/issue/view/15> (дата звернення: 22.06.2023).

122. **Стецула Н.** Практичні аспекти методики підготовки майбутніх учителів до формування екологічної компетентності учнів на уроках географії / Н. Стецула, Л. Оршанський // Український педагогічний журнал. – Київ, **2023**. – № 1. – С. 141–151.

123. **Ткачук Г.** Формування математичної компетентності студентів педагогічних університетів в умовах неформальної освіти / Г. Ткачук, М. Медведєва // Освіта. Інноватика. Практика. – Суми, **2023**. – Т. 11, № 3. – С. 39–46. URL: <https://oip-journal.org/index.php/oip/issue/view/14> (дата звернення: 22.06.2023).

124. **Цапко А.** Визначення змісту та структури готовності майбутніх педагогів до роботи в інклюзивному освітньому середовищі / А. Цапко, В. Товстоган, І. Глущенко // Молодь і ринок. – Дрогобич, **2022**. – № 6 (204). – С. 66–71. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=njuu_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21COLORTERMS=0&S21P03=I=&S21STR=Ж24982%2F2022%2F6 (дата звернення: 21.06.2023).

125. **Черненко Н.** Сучасні тенденції розвитку військової освіти в Україні / Н. Черненко, А. Галімов // Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського. – Одеса, **2022**. – № 4 (141). – С. 7–12.

126. **Чжао Жуй Сюе.** Естетична компетентність майбутніх педагогів: філософсько-педагогічні аспекти / Чжао Жуй Сюе // Молодь і ринок. – Дрогобич, **2022**. – № 6 (204). – С. 176–182. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=njuu_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0

http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=njuu_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21COLORTERMS=0&S21P03=I=&S21STR=Ж24982%2F2022%2F6

(дата

звернення: 21.06.2023).

127. **Davydova Z.** General characteristic of the didactic system of information competence formation for medical students in the educational environment of university [Загальна характеристика дидактичної системи формування інформаційної компетентності студентів медичних спеціальностей в освітньому просторі ЗВО] / Z. Davydova, M. Lisova // Молодь і ринок. – Дрогобич, **2022**. – № 6 (204). – С. 115–120. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=njuu_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21COLORTERMS=0&S21P03=I=&S21STR=Ж24982%2F2022%2F6

(дата звернення: 21.06.2023).

128. **Mammad A. R.** Formation of student's self-education and competence in the process of developing mental skills / A. R. Mammad // Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського. – Одеса, **2023**. – № 1 (142). – С. 61–66.

Формування самоосвіти та компетентності студента в процесі формування розумових якостей.

129. **Rusalkina L.** Materials for English learning for the students of medical specialties / L. Rusalkina, E. Grigoryev // Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського. – Одеса, **2023**. – № 1 (142). – С. 54–60.

Матеріали для вивчення англійської мови для студентів медичних спеціальностей.